

TEXNALOGIYA FANI DARSLARDAN O‘QUVCHILARNING QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH

Hayitov Jonibek

Shahrisabz davlat pedagogika institute

“San’atshunoslik” kafedrası v/b dotsent

Pedagogika fanlari boyicha falsafa doktori (PhD)

Kamolova Feruza Rashidovna

Shahrisabz davlat pedagogika institute

Texnologik ta’lim 2 kurs talabasi Kamolova

E-mail: feruzakarimova448@gmail.com

Anotatsiya. Mazkur maqolada texnologiya fanining o‘quvchilarning ijodiy fikrlash, amaliy ko‘nikmalar va texnik tafakkurini rivojlantirishdagi o‘rni tahlil qilinadi. Dars jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol usullar va loyihaviy ishlar orqali o‘quvchilarning shaxsiy qobiliyatlarini aniqlash hamda rivojlantirish yo‘llari yoritilgan. Shuningdek, texnologiya fanining mehnatsevarlik, mustaqil fikrlash, jamoada ishlash kabi kompetensiyalarni shakllantirishdagi ahamiyati ko‘rsatib beriladi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, texnologiya darslarida amaliy faoliyat va ijodiy topshiriqlarni to‘g‘ri tashkil etish o‘quvchilarning qobiliyatlarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar. Texnologiya fani, o‘quvchi qobiliyati, ijodiy fikrlash, amaliy ko‘nikma, pedagogik texnologiya, innovatsion yondashuv, kompetensiya.

Kirish. Bugungi kunda ta’lim tizimining asosiy maqsadi – o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirishdan iborat. Shu nuqtai nazardan texnologiya fani muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur fan orqali o‘quvchilar nafaqat nazariy bilimlarga ega bo‘ladilar, balki ularni

amaliyotda qo'llash, yangi g'oyalar yaratish va mavjud muammolarga yechim topish malakalarini ham shakllantiradilar.

Texnologiya darslari jarayonida turli interfaol metodlar, loyiha ishlari va ijodiy topshiriqlardan foydalanish o'quvchilarning shaxsiy qobiliyatlarini aniqlash hamda rivojlantirishga imkon yaratadi. Bu esa o'z navbatida mehnatsevarlik, aniqlik, sabr-toqat, jamoada ishlash va mas'uliyatlilik kabi fazilatlarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Shunday qilib, texnologiya fanining to'g'ri tashkil etilishi o'quvchilarning har tomonlama kamol topishida, ularning kelajak kasbiy faoliyatiga tayyorgarligida muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Texnologiya fani umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, texnik saviyasi va amaliy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Ushbu fan orqali o'quvchilar mehnat jarayonlari, ishlab chiqarish texnologiyalari, materiallar bilan ishlash usullari va xavfsizlik qoidalari haqida chuqur bilimlarga ega bo'ladilar. Eng asosiysi, texnologiya darslari o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

O'quvchilarning qobiliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, xususan, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Loyiha asosidagi ta'lim jarayonida o'quvchilar mustaqil izlanadi, yangi g'oyalar yaratadi va o'z natijalarini amalda sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bunday faoliyat turlari o'quvchilarning ijodiy fikrlashini faollashtiradi hamda ularda mas'uliyat, tashabbuskorlik va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Shuningdek, texnologiya fanida o'quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash muhim hisoblanadi. Har bir o'quvchining texnik, badiiy yoki konstruktorlik qobiliyati turlicha bo'lgani sababli, o'qituvchi darsni differensial yondashuv asosida

tashkil etishi zarur. Shu orqali o'quvchilar o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish, o'ziga xos ijodiy yondashuvni shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, texnologiya darslarida interfaol o'yinlar, amaliy mashg'ulotlar, modellashtirish va texnik chizmalar bilan ishlash o'quvchilarning fanlarga bo'lgan qiziqishini orttiradi. Natijada ular yangi g'oyalarni ilgari surish, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy yechim topish ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Texnologiya fani darslari orqali o'quvchilarning qobiliyatini rivojlantirish nafaqat ularning shaxsiy rivojiga, balki mamlakatning kelajakdagi texnologik salohiyatini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu bois, texnologiya ta'limini ilmiy asosda tashkil etish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va zamonaviy o'quv-metodik vositalardan samarali foydalanish dolzarb masala hisoblanadi.

Xulosa. Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, texnologiya fani o'quvchilarning ijodiy fikrlashini, texnik tafakkurini va amaliy ko'nikmalarini shakllantirishda beqiyos ahamiyatga ega. Ushbu fan orqali o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtiradi, bu esa ularning individual qobiliyatlarini yuzaga chiqarish va mustahkamlash imkonini yaratadi.

Texnologiya darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, loyiha asosida o'qitish, interfaol usullar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanish o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshiradi, ularni mustaqil fikrlash va ijodkorlikka undaydi. Shu bilan birga, mehnatsevarlik, jamoada ishlash, mas'uliyatlilik va tashabbuskorlik kabi fazilatlar shakllanadi.

Shunday qilib, texnologiya fanini o'qitishda o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan, interfaol va innovatsion yondashuvlardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning eng muhim omillaridan biri

hisoblanadi. Bu esa o‘z navbatida, yosh avlodni texnologik tafakkurli, ijodkor va zamon talablari darajasidagi shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Takliflar. Texnologiya fani darslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish — har bir mavzuda interfaol metodlar (klaster, aqliy hujum, loyiha usuli, “fikrlar savati”)dan foydalanish o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshiradi.

O‘quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash uchun diagnostik kartalar joriy etish — bu orqali har bir o‘quvchining texnik, badiiy yoki konstruktiv yo‘nalishdagi iste’dodi erta bosqichda aniqlanadi.

Texnologiya darslarida loyihaviy ishlar tizimini kengaytirish — amaliy va ijodiy loyihalar o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, rejalashtirish va natija uchun mas’uliyatni his etish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanish — virtual modellashtirish, 3D dizayn, raqamli asbob-uskunalardan foydalanish o‘quvchilarning texnik tafakkurini chuqurlashtiradi.

Texnologiya fani o‘qituvchilari uchun muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish — yangi metodik yondashuvlar, raqamli vositalar va ijodiy ta’lim metodlari bo‘yicha tajriba almashish samaradorlikni oshiradi.

Mahalliy ishlab chiqarish korxonalarini bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yish — o‘quvchilarga amaliyot o‘tash imkoniyati berish orqali ularni real ishlab chiqarish jarayonlari bilan tanishtirish maqsadga muvofiqdir.

Qizlar va o‘g‘il bolalar uchun differensial yondashuvni qo‘llash — bu o‘quvchilarning qiziqish sohalari va iqtidorini inobatga olgan holda samarali natija beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimova, Z. "Kasbga yo'naltirish psixologiyasi." – Toshkent, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonuni.
3. myprofession.uz – Kasblar portali.
4. UNESCO. "Career Guidance Policy and Practice in the Education System". 2022.
5. "Kasb tanlashda zamonaviy yondashuvlar", Ma'naviyat va ma'rifat jurnali, 2023.
6. Sh.Sharipov, N.Muslimov "Texnik ijodkorlik va dizayn". – T.:2011-yil.
7. H.O.Jo'rayev, Sh.H.Quliyeva, F.S.To'rabekov, M.N.Karimova "Texnik ijodkorlik va dizayn". – T.: "Turon zamin ziyo" 2015-yil.
8. G'.Abduqodirov Kasb ta'limi praktikumi. T.:2012-yil.
9. Xayitov J.X. "Media savodxonlik va axborot madaniyati" o'quv qo'llanma I qism. "Publishing high future" nashriyoti Toshkent – 2024-yil.
10. O'.Eshaliyev, Z.Nurmamatov, J.Xayitov "Informatika va raqamli texnologiyalar". O'quv qo'llanma. Toshkent – "Dimal" nashriyoti 2024-yil.
11. Karimova, Z. "Kasbga yo'naltirish psixologiyasi." – Toshkent, 2021.
12. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonuni.
13. myprofession.uz – Kasblar portali.
14. UNESCO. "Career Guidance Policy and Practice in the Education System". 2022.
15. "Kasb tanlashda zamonaviy yondashuvlar", Ma'naviyat va ma'rifat jurnali, 2023.
16. Sh.Sharipov, N.Muslimov "Texnik ijodkorlik va dizayn". – T.:2011-yil.
17. H.O.Jo'rayev, Sh.H.Quliyeva, F.S.To'rabekov, M.N.Karimova "Texnik ijodkorlik va dizayn". – T.: "Turon zamin ziyo" 2015-yil.
18. G'.Abduqodirov Kasb ta'limi praktikumi. T.:2012-yil.
19. Xayitov J.X. "Media savodxonlik va axborot madaniyati" o'quv qo'llanma I qism. "Publishing high future" nashriyoti Toshkent – 2024-yil.
20. O'.Eshaliyev, Z.Nurmamatov, J.Xayitov "Informatika va raqamli texnologiyalar". O'quv qo'llanma. Toshkent – "Dimal" nashriyoti 2024-yil.
21. Xayitov Jonibek Xolboboyevich "Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarining kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish". Monografiya. T.: TerDU. 2024-yil.
22. Xoshimova, D. Norova, and D. Norova. "Trigonometriyani vujudg kelishi, rivojlanishi va trigonometrik ifodalarni hisoblash." XALQ TA'LIMI" ilmiy–metodik jurnali (2024).

23. Xoliqulovna, Normurodova Sadoqat, and Norova Dilobar Baxromovna. "APP GYVER PLATFORMA IMKONIYATLARINI O'RGANISH." *Modern education and development* 17 (2025): 152-159.

24. Bahriddinovich, Jabborov Maqsud, Xakimova Gulchexra Sayrixonovna, Norova Dilobar Baxromovna. "NOGIRONIB BOLALARNI INKLYUZIV TA'LIMDA O'QITISH VA TARBIYA BERISH MAMULLARI". *Global ilmiy sharh* 2.1 (2025): 306-310

25. Qodirov, Farrux, Dilobar Norova, Akbar Qodirov. "DASTUR TA'MINOTI: ASOSIY TUSHUNCHALAR". *Jurnal akademicheskix issledovaniy novogo Uzbekistana* 2.5, 2-qism (2025): 154-157.

26. Muzaffarovna, Jalolova Pokiza, Turayev Ziyavutdin O'ktamxonovich, and Norova Dilobar Baxromovna. "TALIS TOPSHIRIQLAR DORASIDA TUZILGAN TOPSHIRIQLARDAN NAMUNALAR." *Pedagogs* 82.1 (2025): 193-197.

27. Farxodovna, Polvanxonova Zebiniso, and Norova Dilobar Baxromovna. "MARKAZIY PARALLEL PROYEKSIYALASH VA ULARNING XOSSALARI." *Global Science Review* 2.1 (2025): 319-323.

28. Normurodovna, Xolmurodava Asila, and Norova Dilobar Baxromovna. "GEOMETRIYA ASOSLARINING TARIXIY SHARXI. GEOMETRIYA ASOSLARI Zaxiriddinova Shaxlo Zahiriddin qizi Shahrizabz davlat pedagogika instituti "Matematika va ta'limda axborot texnologiyalari" kafedrasida o'qituvchisi, ilmiy rahbar e-mail: zahiriddinovashahlo@gmail." *Global Science Review* 2.1 (2025): 324-328

29. Baxromovna, Norova Dilobar. "SIRKULVA CHIZG'ICH YORDAMIDA YASASH AKSIOMALARI. SIRKUL VA CHIZG'ICH YORDAMIDA YASASHGA DOIR ENG SODDA MASALALAR VA ULAR YORDAMIDA YASASHGA DOIR ELEMENTLAR." *Global Science Review* 2.1 (2025): 311-318.

30. Baxromovna, Norova Dilobar. "CHIZMA GEOMETRIYASI. MARKAZIY VA PARALLEL PROYEKSIYALAR VA ULARNING XOSSALARI." *IMRAS* 8.3 (2025): 91-95

31. Baxromovna, Norova Dilobar. "YEVKLIDNING "NEGIZLAR ASARI". NOEVKLIDIY GEOMETRIYANING VUJUDGA KELISHI. NI LOBACHEVSKIY VA LOBACHEVSKIY AKSIOMASIDAN KELIB CHIQUADIGAN HULOSA." *AMERICAN JOURNAL OF APPEDED MEDICAL SCIENCE* 3.2 (2025): 181-185.

32. Qodirov, Farrux, Sherquzi Rahmatov, Dilobar Norova. «IOT (INTERNET NARSALAR) TARMOQLARI VA ULARNING AVZULIYLARI». *Central Asian*

Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies 2.5-3 (2025): 58-61.

33. Qodirov, Farrux, and Dilobar Norova. "AXBOROTLASHGAN JAMIYATNING O 'ZIGA XOS JIHATLARI, AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA INSONNING TUTGAN O 'RNI." Журнал академических исследований нового Узбекистана 1.15 (2024): 16-19.

34. Turayev Ziyavutdin O'ktamxonovich, Norova Dilobar.Baxromovna. "OCHIQ DARSNI O'TKAZISH TAFSILOTLARI VA MATEMATIKA FANIDA OCHIQ DARS O'TISH METODLARI." International Journal of Education, Social Science & Humanities. Finland Academic Research Science Publishers. 13. 2. (2025): 428-432.

35. Sardor Ziyadullaev, Dilobar Norova. "THE COMPLEX NUMBERS AND OPERATIONS ON THEM." TRANSFORMING EDUCATION THROUGH SCIENTIFIC DISCOVERY. 1.1 (2025): 113-116.